

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi; Et In Conimbricensi Academia
Sacrarvm Litterarvm Olim Primarii Professoris Emeriti De
Divina Gratia Pars ...**

Continens Libros III. IV. Et V. De Avxiliis Gratiae In Generali, De Avxilio
Svfficiente, Et De Avxilio efficaci Gratiae Dei

Suárez, Francisco

Mogvntiae, 1652

VI. Quid de hac scientia conditionata D. Thomas senserit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94118](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94118)

Scientia
conditio-
nata per se
est necessa-
ria ad actū
intentionis
absolutum
prudenter
habendum
circa actus
bonos.

Est etiam
necessaria
ad decretū
exequens.

Prima pars
consequen-
tiae de de-
creto con-
ditionato.

Prior actus non solum esse potest in Deo ante prae-
scientiam absolutam futuri consensus, sed etiam
est probabile semper praecedere in actibus bonis, &
maximè in supernaturalibus, quia potest illos De-
us praedestinare, & praedestinare, antequam absolute
praesciat illos esse futuros. Nihilominus tamen haec
praedictio Dei supponit scientiam conditiona-
tam in Deo, quia nouit, quod si hominè efficaciter
moueat, aut vocet tali modo, infallibiliter conuer-
tetur, quam praescientiam negare non possunt ad-
uersarij, tum quia per se est necessaria ad talem actū
intentionis absolutum prudenter habendum, quia
nemo potest specialiter intendere, seu absolute
velle consequi aliquem finem, nisi media, quibus
illum consequitur, habeat praecognita. Vnde
ut intentio sit infallibilis, necesse est ut media pra-
cognoscantur, ut infallibiliter efficacia ad conse-
quendum finem. Haec autem praecognitio sistit in
hac conditionali, si usus fuero his medijs, conse-
quar finem, & in praesenti reuocatur ad istam, si ita
vocaero hunc hominè, consentiet. Tum etiam,
quia dicunt auctores contrariae opinionis, consen-
sum infallibiliter sequi ex motione physice praede-
terminante; ergo antequam Deus habeat intentionem
saluandi, vel faciendi illum credentem, habet
scientiam huius conditionalis: Si dederò huius-
modi motionem, saluabitur, vel credet. Atque hinc
facile probatur altera pars de decreto exequente,
qua omne volitum est praecognitum, etiam in Deo;
sed Deus vult dare illam vocationem, vel motionem
ut congruam, & efficacem; ergo praecognit illam
ut talem; ergo antequam velit illam dare, praescit
quod si illam dederit, habebit effectum, quod, ut
probaui, negare non possunt aduersarij. Vnde
quoad hoc solum est differentia, quia nos ponimus
illam scientiam non ex vi illationis ex talis conditio-
ne; ipsi autem debent illam admittere ex vi illationis,
& ita quantum ad hoc punctum reuocatur dif-
ferentia ad questionem de praedeterminatione phy-
sica tractanda ex l. 3. per medium, vel alius in l. 5. per
forum. Iam verò probatur prior consequentia quo-
ad decretum conditionatum liberum, quod in Deo
praecedere debeat ad talem scientiam; & primò in
sententia aduersariorum est euidens, quia scientia
illa, quam declarauimus, habetur ex vi illationis, vnde
pertinet ad scientiam simplicis intelligentiae omnino
necessariam, ergo nullum supponit decretum libe-
rum, sicut scientia huius conditionalis: si Sol crea-
tus fuerit, illuminabit, vel si voluero creare mun-
dum, incipiet esse, quilibet similis est in Deo ante
omne decretum liberum: non est autem minus ne-
cessaria illa conditionalis in vi illationis, si dederò
huius hominè motionem praedeterminantem, con-
sentiet; ergo etiam illa non supponit decretum libe-
rum conditionatum; sed potius in suo obiecto in-
cludit illud, non ut iam existens, quoad liberam de-
terminationem, cum respectu rationis, sed ut pos-
sibile nostro modo concipiendi; sicut intelligimus
nunc fuisse in Deo possibile decretum liberum cre-
andi alium modum, quod de facto non fuit. In no-
stra verò sententia probatur, quia vocatio non ha-
bet, quod sit congrua à physica praedeterminatione,
neque ex immediata efficacia antecedente di-
uinae voluntatis; ergo congruitas vocationis, seu ef-
ficacitatis eius ut possibilis non pendet ex aliquo
decreto libero Dei etiam conditionato; ergo nec
scientia de efficacitate talis vocationis, si datur,
supponit secundum rationem antecedens decre-
tum conditionatum. Antecedens probamus, quia
ille modus efficaciae repugnat libertati, iuxta dicta
in Prolegomeno praecedenti & latius dicenda in l.
5. Consequentia verò prima est per se satis euidens;
quia nihil aliud est scire hanc conditionalem esse
veram, si haec vocatio datur, Homo consentiet quam

scire hanc vocationem cognitam ut possibilem;
cognosci etiam ut efficacem possibilem; ergo si
vocatio non habet hanc efficacitatem ut possibilem
à libero decreto Dei, sine illo, & ante illud praesci-
tur, quia omne, quod est possibile, praecognoscit
Deus ante omne liberum decretum. Et nihilomi-
nus in obiecto illius scientiae includitur aliquod
decretum Dei sub conditione, non tamen praede-
terminans physice, sed offerens concursum con-
comitantem, ut supra declarauimus. Et ita quoad partem
etiam reuocatur tota differentia questionum ad
controuersiam de concursu Dei praui, vel con-
comitante, & de preueniente gratia physice praeter-
minante, vel moraliter alliciente, & physice tantū
cooperante, & consequenter differentia, seu in ipsa
conditione, quale sit. Quod autem hoc decretum
ut in re ipsa existens in Deo supponatur ad talem
scientiam, in nulla sententia dici posse videtur.

Ultimò possunt ponderari testimonia Patrum,
quia sicut dicunt praecise Deum hominem iustum
esse lapsurum, si viuat, per mortem prauehère il-
lum, ne peccet, ita dicunt praescire Deum hominem
prauum fuisse acturum poenitentiam, si viueret, &
nihilominus non vult ei concedere vitam, sed per-
mittere, ut in peccato moriatur. Illa enim praesci-
entia conditionata de poenitentia nunquam futu-
ra non potest fundari in decreto absoluto, ut per se
constat conditionata autem ibi superflue inge-
retur, & sanè praeter intentionem Patrum. Nam ta-
le decretum solum esset huiusmodi. Si darem huius
vitam, darem etiam poenitentiam, quia tale decre-
tum nec continetur in aliqua vniuersali promissi-
one, vel ordinaria lege Dei, neque est necessarium
secundum communem cursum prouidentiae ad ac-
tuum effectum eius, neque habet aliquam vtili-
tatem, vel rationem; ergo & frustra ponitur, ac si-
ne fundamento, & incredibile est, Patres fuisse lo-
quutos de illa praescientia ex suppositione talis de-
creti liberi, cuius fundamentum, imò nec vesti-
gium in Scriptura, vel in effectibus, aut reuelatio-
nibus Dei inuenitur, quam rationem infra latius
prosequemur, nunc enim solum ad ponderanda
testimonia Sanctorum illam attingimus.

CAPVT VI.

Quid de hac scientia conditionata D. Tho- mas senserit.

Quoniam auctores contrariae sententiae (ut so-
lent) auctoritate D. Thomae in primis mu-
niuntur, ideo in potissimis punctis huius ma-
teriae, & maxime controuersis summa diligentia
eius mentem inuestigare conabimur. Primum er-
go D. Thomam non agnouisse scientiam hanc
conditionatam vel omnem, vel saltem, quae diui-
num decretum antecedit, ex principiis eius colligi-
gunt. Primò, quia D. Thomas adaequatè diuidit
scientiam Dei in liberam & naturalem; sed haec sci-
entia conditionata nec libera dici potest, quia est in
Deo sine decreto libero eius, nec naturalis, quia
simpliciter posset non esse in Deo, si voluntas crea-
ta aliter esset volitura, ut posset etiam posita tali
conditione; ergo est tertia scientia, quam D. Tho-
mas non agnouit. Pro maioricatù D. Thomas
p. q. 14. art. 2. 3. p. q. 10. art. 2. ad 2. & q. 13. art. 2. in 1.
ad 2. l. 1. contr. gent. cap. 66. & 69. in fine, quod lib.
3. art. 3. q. 8. de verit. art. 4. q. 20. art. 4. ad 1. in 1.
d. 38. q. 1. art. 1. in 3. d. 14. q. 1. art. 2. q. 2. in 4. d.
49. q. 2. art.

Secundò, quia iuxta Doctrinam D. Thomae nul-
lus est modus, quo possit Deus habere talem sci-
entiam. Probat, quia p. q. 14. art. 13. vnicam tantū
viā esse dicit, qua possit Deus cognoscere futura
contingentia.

contingentia, scilicet in præsentia æternitatis: sed conditionata futura non potest cognoscere in præsentia æternitatis, quia nunquam futura sunt, & æternitas non coexistit nisi in his, quæ in aliqua differentia temporis exitura sunt; ergo in doctrina D. Thomæ futura conditionata contingentia non possunt subesse certæ, & infallibili cognitioni. Minor cū consequentia videntur claræ. Maior patet ex D. Thomæ 1. p. q. 14. art. 13. ubi distinguens duplicem statum futurorum in se, & in causis suis, ait, in causis nullo modo posse certò cognosci, sed ad summum per coniecturam: prout autem vnumquodq; illorum est actus in seipso, sic subdī cognitioni certæ, & infallibili, & quia ita attinguntur per æternū Dei intuitum, ideo certò præsciri, quia eius æternus intuitus fertur super omnia, ut suæ æternitati præsentia. In quo discursu manifestè omnem alium modum cognoscendi futura contingentia excludit. Idem docet 2. 2. q. 171. art. 6. ad 2. & lib. 1. cont. gent. 67. ubi in ratione prima hanc sumit propositionem: *Contingens certitudinē cognitionis non repugnat, nisi ut futurum est, non autem ut præsens est.* Declarat autem solum esse præsens pro tempore, pro quo est, quæ præsentia locum non habet in re nunquam futura, & intoto illo capite explicat præsentiam per æqualem existentiam, quæ in futuris conditionatis ut sic non interuenit. Idem habet in 1. d. 58. q. 1. art. 5. & q. 2. de verit. art. 12. ubi generaliter concludit, contingens, ut futurum est, per nullam cognitionem etiam diuinam posse infallibiliter cognosci. Quod etiam tradit q. 16. de Malo, art. 7. & ubique addit particulam exclusivam, dicens, non posse futura contingentia certè sciri, nisi tali modo, utique ut præsentia dicto modo; ergo.

Et confirmatur primò hoc testimonium D. Thomæ, quia si se mel admittatur præscientia hæc conditionata, apertè sequitur, posse etiam absoluta cognosci alio modo, quàm per præsentiam æternitatis, nimirum, in aliqua causa proxima, vel remota, quod est contra eandem hypothesim positam in doctrina D. Thomæ. Sequela patet, quia si De⁹ ante omne decretum liberum per simplicem intelligentiam videt, hanc conditionalem esse veram, si Petrus in tali occasione cū talibus circumstantiis constitutus, liberè loqueretur, & in posteriori signo addatur decretum liberum, quo vult Petrum constituere in tali occasione, & circumstantiis, eo ipso videt Petrum liberè esse loquuturum in illis duabus præmissis sine discursu ex parte sua; ergo iam videt futurum absolutum alio modo, quàm per præsentiam existentiam eius. Idem argumentum potest contra me fieri: nam supposita illa conditionali scientia, dico posse Deum prædefinire actum liberū futurum, saltem per modum intentionis absolutæ; ergo iam cognoscit Deus per absolutam scientiam in illo decreto Dei illum actum esse absolutè futurum, cum tamen in illo signo non videatur illum futurum in se ut præsens, quia nondum intelligitur decretum absolutum Dei, quo & conditio verificetur, & fiat effectus, sine quo non potest talis effectus videri ut præsens in æternitate.

Et confirmatur secundò, quia D. Thomas 1. p. q. 14. art. 13. ad 2. dicit veritatem conditionalis propositionis consistere in bonitate illationis, sed in istis conditionalibus propositionibus, de quibus tractamus, illatio non est bona. nam si effectus bona, effectus esset contingens, sed necessarium, quod est contra hypothesim, & contra contingentiam, seu libertatem talium effectuum, ergo illæ propositiones vel sunt falsæ, vel saltem non sunt cognoscibiles ut veræ: subinde iuxta D. Thomæ principia non cognoscit illa, quia sicut Deus non potest facere, quod de se est impossibile, ita non potest scire, quod de se

non est cognoscibile, quia verum non est. Et hæc ferè sunt testimonia, quæ Thomistæ in hac causa allegant.

Tandem quòd hæc præscientia saltem non possit esse ante decretum absolutum ex parte Dei cum hæc præconditione ex parte obiecti, probatur argumento scientiæ iam suprà facto, quia eadem est proportio futuri potest esse conditionati ad decretum conditionatum, quæ est ante decretum absoluti ad decretum absolutum, sed futurum absolutum non potest à Deo sciri, nisi prævio decreto absoluto in voluntate Dei: ergo nec conditio-natum sciri potest, nisi prævio conditionato decreto. Consequentia clara est, & Maior ex paritate rationis videtur nota. Minor autem probatur ex D. obiecti. Thomæ in 1. d. 39. q. 1. art. 2. ad 5. ubi loquens de scientia absoluta futurorum contingentium, ait, *Scire D. Thom. secundum rationem sequitur voluntatem, & art. 2. ad 1. dicit, quòd scire Deum est subiectum voluntatis ipsius, unde supponit illam.*

Nihilominus assero in doctrina D. Thomæ nihil inueniri huic sententiæ contrarium, imò interdum assertio illam indicare, vel supponere. Ut hoc ostendam, nostra distinguo duo, quæ in hoc puncto semper sunt separanda, scilicet, an sit talis scientia in Deo, & quomodo, seu quo medio sit. Priorem ergo partem, scilicet non ignorasse D. Thomam hanc scientiam simplicitè, & quoad an est colligimus ex 3. p. q. 1. art. 5. ad 2. ubi tractans D. Thomas rationem Augustini, cur Christus tali tempore voluit incarnari, & Euangelium prædicari, quia præsciuit tunc plures fuisse in eum credituros, illius occasione attingit etiam locum Matth. 11. de Tyriis, & Sidoniis, & cum eodem Augustino lib. de dono persever. c. 9. sentit verba illa Christi dicta fuisse per absolutam reuelationem poenitentia, quæ futura erat in Tyriis & Sidoniis, si conditio illa in eis fuisset impleta, & occulto iudicio diuine prædestinationis tribuit, quòd non obstante illa præscientia non fuerint talia signa apud illos facta. Unde super cap. Matth. 11. de propria præscientia exponit locum illum, ubi infert ex illis Christi verbis conuinci errorem dicentium, non saluari nisi eos, quos Deus præsciuit, quia conuerterentur, si prædicaretur eis. Nam hoc (inquit) excludit, dicens, quòd Tyrii, & Sidoniis malè erit, utique quamuis credituri essent, si audissent, quia non indicabit Deus illos ex his, quæ facerent, sed ex his, quæ fecerunt, ut ibidem cum Augustino subiungit. Supponens non deesse Deo talium operum scientiam, sed in ipsis operibus deesse rationem meriti, & demeriti, nisi in aliqua differentia temporis futura sint. Potest etiam idem D. Thomas allegari in 3. p. q. 1. art. 3. ad 4. ubi dicit, *prædestinationem supponere præscientiam futurorum*, quod de hac præscientia optimè intelligitur. nam absoluta præscientia futurorum potius sequitur ad prædestinationem, maxime iuxta sententiam Thomistarum. Sed ille locus, ut ibi notavi, incertus est. Itè allegatur D. Thomas Idem. in eadem q. art. 2. & 6. ubi rationem decreti quòd Deus habuit, ut Incarnatio nec statim in principio mundi fieret, nec in finem eius reservaretur, sumit ex præscientia futurorū effectuum liberorum, qui essent in humano genere, si aliquo ex illis extremis temporibus Christus carnem assumeret, vel non sumeret. Quæ præscientia sine dubio conditionata est, quia & præintelligitur ante decretum de tempore futuræ Incarnationis, & sub conditione, si tali, vel tali tempore fiat, & multi ex illis effectibus de facto non euenerunt, quia conditio non est impleta. Ve v. g. præcognouit Deus fidem esse penitus abolendam in mundo, si disserretur Incarnatio usque ad finem ipsius mundi; quod tamen postea non euenit, quia conditio impleta non est: oportet etiam scientiam esse certam, aliàs providentia Dei, quæ in illa fundatur, non esset certa. Denique oportet præ-

Nota fuit D. Thomæ scientia conditionata quoad an est.

D. Thom.

Idem.

scientiam non esse confusam, sed distinctam, & claram, & ideo determinatam, & in particulari præfuit Deus, in quibus, & quomodo tales effectus euenirent, si Incarnatio antea, vel tardius fieret.

7. Nihil est haic scientie repugnans in scienter respondendo ad primam obiectionem doctrinae D. Thomae. Satisfit primam obiectionem supra num. 1. Nusquam §. Doctores diuisit scientiam Dei in liberam & necessariam.

Diuisio scientie Dei in scientiam simpliciter intelligentiam & visionis prout a D. Thomae traditur, non officit sententiae nostrae.

8. Suppositio.

Nulla est in Deo scientia libera propria libertate actus ex parte operantis, quia supposito obiecto quasi resoluta naturaliter.

Admissa tamen diuisione sub illis verbis *libera, & naturalis*, supponendum est, scientiam Dei non posse dici liberam, ex parte ipsius scientiae, prout nostro modo intelligendi est quasi elicita a Deo, quia determinatio scientiae Dei ad talem respectum, sub quo dicitur scientia huius, vel illius rei, non subditur libertati Dei, sed supposito obiecto quasi resoluta naturaliter. Quod ita declaratur ex his, quae in nobis accidunt: nam actus duobus tantum modis potest esse liber, scilicet, vel formaliter, seu elicitus, vel denominatione ex imperio alterius actus: prout modò est actus liber voluntatis, non verò actus intellectus, sed ad summum posteriori modo. Sic ergo in Deo seclusa imperfectione efficientiae, seu efficientiae actus, determinatio actus voluntatis Dei est per se formaliter liber, nam propositio eodem obiecto potest per se ipsam voluntas Dei ad illud determinari, intellectus verò non est sic formaliter liber, nec potest etiam determinari ex motione voluntatis suae, quae circa ipsum intellectum versetur, quasi applicando illum ad talem determinationem, quia cum omnis scien-

tia Dei sit clara, & euidens, & sit purissimus actus neque quoad exercitium, neque quoad specificationem (ut more nostro loquamur,) potest pendere ex motione voluntatis. Loquendo ergo de propria libertate actus & parte operantis, nulla est in Deo scientia libera, sed ipsa etiam visionis est naturalis, non simpliciter, sed praesupposito obiecto sicut calefactio ab igne est naturalis, supposita tamen materia applicata, circa quam versari possit. Et ita etiam non procedit argumentum, quia verò obiecta scientiae diuinae quaedam sunt necessaria, alia verò ex se non habent necessitatem, sed contingentiam, ideo ex parte obiectorum potest admitti illa diuisio. Inter obiecta autem non necessaria quaedam sunt talia per solam determinatam habitudinem ad voluntatem creatam, nullo supposito decreto libero voluntatis Dei, alia pendunt ex antecedente decreto libero voluntatis Dei. Potest ergo uno modo dici libera omnis scientia, cuius obiectum de se non est necessarium, sed potest non esse, siue hoc habeat ex habitudine ad voluntatem creatam, siue ad voluntatem Dei, & sic omnis scientia contingentium, siue conditionata, siue absoluta, dicitur contingens, & a naturali distinguitur. Potest item restringi nomen scientiae liberae ad illam scientiam, quae versatur circa obiectum futurum ex libero decreto Dei, quia propriè non dicitur alicui liberum, nisi quòd aliquo modo pendet ex voluntate eius quoad esse, & non esse, & sic omnis scientia conditionata, quae non pendet ex actuali decreto Dei libero, nec illud supponit, dicitur naturalis, id est, non libera, sed necessaria saltem ex parte obiecti, quod supponitur independentem à libero decreto Dei, quod ad veritatem sub esse possibili, sicut creaturae omnes sub esse possibili sunt scilicet independentem à libero decreto voluntatis diuinae; sub illis ergo contineri possunt & veritates necessariae, & contingentes, & nihilominus omnium scientia est naturalis, & non libera ipsi Deo, quae doctrina in se vera est, & contra D. Thomam esse non potest, quia, ut dixi, nunquam distinguit scientiam Dei in naturalem, & liberam, nec declarat unde illae denominationes sumendae sint.

Secunda obiectione retorqueri potest in eos, qui dicunt præuidere Deum hanc futura in praedeterminatione voluntatis creatae facta à Deo per absolute futurum decretum: non certè D. Thomas modum praecognoscendi futura contingentia nunquam docuit nec antiqui Thomistae ita interpretati sunt D. Thomam, sed vbique docent secundum D. Thomam non posse futura contingentia cognosci in causa, quantumuis preparata, & disposita ad effectum sed solum in praesentia ipsius actualis determinationis, ut patet ex Capreolo in 1. dist. 38. quæst. 1. art. 2. per totum, praesertim ad argumentum Durandi contra primam conclusionem. Caietano 1. part. quæst. 14. art. 13. circa responsum ad primum in fine Hispalensi in 1. dist. 38. quæst. 1. artic. 4. ad 7. ubi Aquarius in additionibus ad Capreolum conclus. 6. distinctius id tradit, omnes alios modos cognoscendi futura excludendo, affirmatque omnes Thomistas antiquiores ita sententiam D. Thomae impugnauerunt, intellexerunt D. Thomam ita illum modum elegisse, ut omnes alios ad id reiiceret, & in hoc sensu illam impugnarunt, ut in Durando, Scoto, Aureolo, & aliis in 1. dist. 38. quæst. 1. art. 2. videtur licet. Hinc ergo argumentatur, quia cognoscere futura, in decreto praedeterminante liberum arbitrium, non est cognoscere illa ut praesentia, sed futura, neque est illa cognoscere in se, sed in causa: vtrinque autem repugnat certitudini cogni-

Cognitionis futurorum contingentium iuxta principia D. Thomae; ergo. Minor auctoritate solam nititur, & ideo videtur satis probata, & ex ipsis D. Thomae, & ex aliis Doctoribus. Major autem prodire a causa physice praedeterminata cognoscitur in illa; ergo ut sic non cognoscitur ut praesens, sed ut futurum a tali causa, quia effectus non est praesens donec a sua causa manat: tunc autem non cognoscitur ut iam manans a causa; ergo ut emanaturus a causa sic effectus. Et inde etiam concluditur, illo modo non cognosci effectum in se, sed in causa, quia nondum intelligitur emanasse de causa; ergo nec habere esse in se, ratione cuius possit in se cognosci, ergo in causa ut ultimata completa cognoscitur. Denique in conditionatis futuris id declaratur, quia iuxta illam sententiam cognoscuntur in vi illationis, quia ex causa sic determinata necessariò sequitur effectus, saltem necessitate consequentiae; ut etiam aduersarij loquuntur; ergo per talem scientiam non cognoscitur effectus contingens in se, sed in quadam causa, cum qua habet necessariam connexionem, & illationem: hoc autem, ut dixi, repugnat futuris contingentibus, iuxta doctrinam D. Thomae, & infra ostendimus esse in hac parte verissimam: nam ille modus cognitionis rerum contingentia repugnat.

Quocirca ad argumentum quatenus sit contra nos, respondemus, doctrinam illam D. Thomae nobis non repugnare; quia etiam futura contingentia sub conditione non praesciuntur in causa a Deo, nec ut futura, sed ut in se sunt aliquo modo scientia Dei, aeterna. Quando enim Deus ante decretum liberum de vocando tali modo Paulum praecognouit, quod si Paulus sic vocaretur, esset consensus, non id cognouit, quia videtur, ex voluntate sic necessariò sequi consensus etiam necessitate consequentiae, & ita nec cognouit illum effectum in tali causa, nec propriè ut futurum, sed cognouit ab illa voluntate emanaturum fuisse consensus videndo obiectiue ipsammet emanationem tanquam praesentem. Supponimus enim, cum Deus dicitur futurum contingens ut praesens, non intelligi de praesentia reali fundata in existentia actuali, quam res cognita extra Deum habet, etiam in mensura aeternitatis, id etiam in absolutis falsum censemus, & alienum à mente D. Thomae, ut Hispanensis supra etiam rectè sentit: intelligitur ergo de praesentia obiectiua, quae in hoc consistit, quod non cognoscitur effectus ut contentus tantum in causa, sed ut emanans ab illa pro sua duratione, quae ita menti Dei praesentatur, ac si esset in re iam praesens. Et ad eundem modum res futura etiam si non absolutè, sed tantum sub conditione sit futura: nam videndo in exemplo adducto voluntatem Pauli ex hypothesi, seu conditionaliter ita constitutam, & vocatam, videtur ab illa dimanare consensus sub eadem hypothesi; & ita ille consensus sic videtur futurus ut praesens, & in se, non ut futurus, & in causa, ut in sequenti cap. latius exponemus. Vnde non obstat, quod haec futura conditionata vel nunquam sint futura, vel quod cognoscatur prius ratione, quam sint absolutè futura, quia nihilominus cognoscuntur ut praesentia obiectiue aeternae Dei cognitioni, quia non in causis, sed in seipsis cognoscuntur, & quia aeternus intuitus omnia cõplectitur, ut in sequentibus explicabimus.

Ad primam confirmationem respondetur, post scientiam conditionatam alicuius futuri duplex decretum posse intelligi in diuina voluntate, quo illa cognitio transeat in absolutam, ut in eadem confirmatione tangitur. Vnum est decretum executionum, quo Deus vult purificare conditionem il-

lam, ut res illa sit absolutè futura: ut, v.g. dare vocationem, per quam nouit voluntatem esse conuertendam, si illi daretur, & tunc eo ipso videri talem conuersionem in se ipsa, & ut praesentem in aeternitate secundum illam existentiam, quam suo tempore habitura est. Quia ex vi illius decreti vult Deus non solum dare homini omne auxilium prauum ad talem conuersionem, sed etiam dare omnem concursum, seu actuale influxum cooperantem ex parte sua necessariū ad talem effectum, quem concursum simul cum influxu voluntatis hominis intuetur ut terminum ad talem concursum; & ita illa cognitio est intuitiua talis effectus in se ipso: vnde non est cognitio quali per discursum virtualem, videlicet, si iste homo vocetur, consentiet: sed vocabitur, ergo consentiet, quia illa minor videtur in se quatenus ipsa vocatio cum omnibus aliis necessariis iam est determinata ad esse, & non potest videri sine termino simili modo praesenti, ergo illa cognitio non est extra modum intuitionis rei in se, ut praesentis aeternitatis.

Maiores difficultates est in alio decreto, quod supposita illa praescientia conditionata, potest Deus habere per modum intentionis, volendo immediatè, & absolutè, ut homo consentiat, v.g. volendo credere, ex qua intentione vult dare illi talem vocationem: nam illud decretum, seu propositum dandi fidem, prius est secundum rationem, quam voluntas executiua dandi vocationem; ergo in illo decreto scit Deus absolutè effectum esse futurum, priusquam illum ut absolutè praesentem in aeternitate intueatur, atque cognoscit prius futurum ut futurum in causa, quam illum videat in re praesentem. Ad quod respondeo, non posse negari hunc praescientiae modum, non tamen ita esse in causa, quin includat praesentiam in aeternitate, quatenus illam supponit in praescientia conditionata, & ad illam dicitur habitudinem virtualem; non posset enim Deus habere tale decretum de futuro actu libero, nisi iam in thesauris sapientiae suae praenouisset vocationem, per quam potest infallibiliter executioni mandari, & ideo tale decretum dicitur habitudinem ad illud obiectum, ut iam conditionaliter praesens aeternitati, & virtute includit voluntatem dandi talem vocationem, & concursum, & ideo ille modus praescientiae non excluditur ab illo modo, qui esse dicitur per praesentiam aeternitatis, sed sub illo continetur, vel ad illum reuocatur.

Ad secundam confirmationem respondemus D. Thomam in loco ibi allegato, non loqui de omni genere propositionum, sed tantum de illis, quae fundantur in illatione, in quibus ad earum veritatem necessarium est, ut illatio sit necessaria. Non negat autem D. Thomas posse esse aliud genus conditionalium propositionum, quarum veritas non pendet ex formalis illatione (ut sic dicam), sed tantum ex materiali, id est, ex actuali emanatione, quae de facto talis actus haberet à tali potentia, si talis conditio supponeretur, etiam si ex vi antecedentis causae posset non emanare. In quo sensu habent illae propositiones veritatem, ut possint cognosci, ut in sequentibus dicemus. Nec D. Thomas ignorauit hoc genus conditionalium propositionum, cum saepe alias de illis loquatur magis in actu exercito, quam in actu signato, ut sic dicam. Vnde fortius potest haec obiectio retorqueri in eos, qui admittunt in Deo hanc scientiam conditionatam; volunt tamen semper fundari in vi illationis, & ab illa pendere dicunt veritatem propositionis sic cognitae, & ut bona sit illatio, necessarium putant interponi, & antecedere decretum Dei, in quo bonitas illationis fundetur. Nam ex dicta scientia planè sequitur haec futura non praesciri ut praesentia, sed

Præscientia
conditio-
nata potest
transire in
absolutam
per decretum
executionum
vel per modum
intentionis.

12.

Præscientia
entia modum,
non tamen ita
esse in causa,
quin includat
praesentiam in
aeternitate.

13.

Solutur
confirmatio
supra n. 4.
Duplex ge-
nus est pro-
positionum
conditio-
natum.
1. Quarum
veritas pen-
det ex for-
malis illatio-
ne. 2. ex ma-
teriali dun-
taxat.
Retorque-
tur.

C

sed

Vulgaris re-
sponso in-
tercluditur

sed vt futura, & consequenter non cognosci vt futura contingencia, sed vt futura necessaria, quia cognoscuntur ex vi illationis necessariae. Nec satisfacit vulgaris responso, quod illa sit necessitas consequentiae, quae non repugnat contingentiae, quia illud est verum quando illatio fit ab aliquo posteriori, quod supponitiam factum contingentem effectum, vt si Deus scit, fiet. At verò quando illatio est ab aliquo priori, & causa praecedente, tunc necessitas consequentiae redundat in necessitatem consequentis, consequenter tollit contingentiam, seu libertatem, iuxta dicta in Prolegomeno praecedente. Hoc autem modo ponitur necessitas illationis in his futuris iuxta dictam sententiam: nam bonitas, aut necessitas illius conditionalis illationis fundari dicitur in efficaci decreto, & praedeterminatione diuina voluntatis, quae est causa efficacissima talis effectus futuri tandem inducens antecedentem, & causalem necessitatem, vt implicet contradictionem, effectum non sequi posita tali causa; ergo in illis futuris est necessitas simpliciter, ac subinde non cognoscuntur vt futura contingencia, sed vt necessaria, quod est contra hypotheliam, & contra libertatem, & ideo nunquam D. Thomas talem modum cognoscendi futura contingencia nos docuit, sed absolute, reiecit omnem praescientiam futurorum contingentium in causa, vt visum est.

Vnde ad vltimam confirmationem respondemus admittendo ex parte proportionem inter scientiam absolutam, & conditionatam in ordine ad decretum diuinae voluntatis, & ex parte negando illam. Duplex enim potest intelligi decretum voluntatis Dei ante praescientiam, scilicet absolutum, quod solet dici praedeterminans, vel praedestinans & includens aliquam conditionem, vel limitationem.

Dicimus ergo ad neutram praescientiam supponi necessariò decretum absolutum, & efficax ex parte Dei, in quo effectus futurus cognoscatur. De scientia conditionata ita in argumento supponitur, & nos id iam diximus, & iterum dicemus. De absoluta verò alibi est à nobis tractatum late, ubi contra Scotum docuimus, non esse voluntatem Dei absolutam, esse adaequatam rationem praesciendi omnia futura contingencia, neque primariam, & per se sufficientem cognoscendi aliqua. Non quidem adaequatam, quia peccata futura cognosci non possunt in aliquo decreto absoluto voluntatis Dei, quod secundum rationem talem scientiam antecedit, quia Deus ex se nullum tale decretum habet circa peccata, nec vt peccata sunt, nec vt actus sunt. Sed habet tantum voluntatem concurrenti ad illa, in qua voluntate per se spectata non potest cognosci effectum esse futurum, quia oportet simul cognoscere, voluntatem humanam esse concursuram, quod in illo decreto Dei non est volitum, nec absolute definitum, & ideo non potest in illa cognosci. Neque etiam potest tale decretum esse prima, & vnica ratio cognoscendi aliqua futura, videlicet actus bonos, & supernaturales, quia licet hoc possit Deus praedestinare, & ea posita praedestinatione infallibile sit, effectum esse futurum; nihilominus non potest Deus talem actum praedestinare salua libertate, nisi supponeret conditionatam scientiam medij, per quod posset facere, vt ille effectus liberè, & infallibiliter fiat. Et ita, vt paulo antea dicebam, illa praescientia non est in solo decreto per se spectato, vt habitudinem ad tale medium tali praescientiae substantem.

Sic ergo ad argumentum negamus absolutam praescientiam contingentium supponere necessariò decretum absolutum, in quo solo sufficien-

ter habeatur. Nec D. Thomas in argumento in locis citatis id dicit. Aliud est enim quod praescientia absoluta futurorum supponat aliquod decretum liberum; aliud verò, quod supponat decretum, in quo solo nitatur. Primum est verum, quia sine futura efficientia Dei nihil potest esse futurum: efficientia autem Dei esse non potest nisi ex libero decreto voluntatis Dei, & ideo à sola praescientia omnis futuri supponit aliquod decretum voluntatis Dei, & hoc solum est, quod D. Thomas docet locis citatis. Secundum autem est falsum, nec docetur à D. Thoma in illis locis, sed solum, quod praescientia supponit aliquam voluntatem, quod vniuersalius, non omnia praescientia volitionem non omnino absolutam, nec praedeterminatam, in qua sola non cognoscitur satis futurum, vt declaratum est, & ideo D. Thomas saepe distinguit in Deo ipso certitudinem praescientiae à certitudine praedestinationis, seu praedeterminationis, & dicit omnia, quae praesciuntur à Deo, esse certa priori, non tamen omnia posteriori modo, vt videre licet 1. p. q. 23. art. 7. & quaest. 6. de verit. art. 3. & infra ostendimus, non omnia praescientia à Deo esse ab eodem praedeterminata efficaciter ante praescientiam.

De alio verò decreto libero sufficiente ad agendum ad extra, licet non sit omnino absolutum, sed praedeterminatum, dicimus versari discrimen inter scientiam absolutam, & conditionatam, quia absoluta supponit in Deo aliquod huiusmodi decretum, vt dixi, conditionata verò, minime. Et ratio est, quia scientia absoluta terminatur ad realem existentiam rei aliquando futurae, & quia talis existentia pendet à voluntate Dei, vel per se efficiente, vel cum causa secunda concurrente; ideo necessariò talis voluntas libera supponitur tali praescientiae absolute. At verò scientia conditionata non dicit habitudinem ad effectum aliquando futurum, & ideo ex hac parte non dependet à decreto libero, quod in Deo supponat; sed dicit habitudinem ad effectum sub conditione futurum, ad quod satis est, vt in conditione includatur decretum Dei, non quod iam sit, sed quod si ex parte Dei ponatur, sufficiet, vt voluntas humana operetur de facto, Deo cum illa concurrente, seu cooperante. Quia ergo conditionalis nihil ponit in esse, ideo nec supponit in esse (vt sic dicam) decretum Dei, sed tantum in conditione illud inuoluit, ac proinde de his quae dicuntur D. Thomas dicit de praescientia absoluta, non rectè sit illatio ad conditionatam quoad hanc partem, quia est ratio longè diuersa, vt declarauimus. Aliae item difficultates possent obici hic in doctrina D. Thomae, sed in sequentibus capitulis commodius examinantur.

CAPVT VII.

*Ratione à priori ostenditur dari in Deo conditionatam praescientiam, & principali fundamento contraria sententia occurritur, veri-
tasque saluum propositionum
declatur.*

VT nostram sententiam ratione confirmemus, supponimus in primis, certum esse debere omnibus Catholicis, quod in his propositionibus conditionatis de futuro contingentibus est aliqua veritas determinata in alterutra parte contingentiae, illam non ignorari à Deo. Ratio est, quia omnis veritas de se scibilis est, obiectum enim scientiae est veritas, & è conuerso omne verum participat